

Gebonden kleuren

De kinderen leren over de kenmerkende kleuren bij de verschillende jaargetijden

De 4 jaargetijden, 10-12 jaar

onderwerp

de 4 jaargetijden

techniek

verf en/of oliepastel

formaat

± 25 × 32 cm

Toelichting

Deze opdracht gaat over typerende kleuren d.w.z. gebonden aan een bepaalde situatie; een situatie waarin de kleuren dus min of meer gegeven zijn. De seizoenen zijn daarvan een mooi voorbeeld. Het nadeel van een dergelijk onderwerp is dat er al vlug standaard oplossingen ontstaan. Er zijn a.h.w. vaststaande schema's en voor de hand liggende keuzes van de kleuren die het kijken belemmeren. Lente, zomer, herfst en winter zijn veel voorkomende onderwerpen, ook in de tekenles. Maar juist omdat ze zo 'gewoon' zijn, is het nodig om goed te beseffen hoe oppervlakkig kijken voorkomen kan worden. Het accent ligt hier op de kleur en het is de bedoeling dat je alleen al aan de kleur kunt zien over welk seizoen het gaat, maar dan zonder dat de kleuren schematisch zijn. Dit maakt de opdracht moeilijker dan hij op het eerste gezicht lijkt. We volstaan niet met bijv. alleen maar roze en wit voor de lente, rood en bruin voor de herfst. Ook bij dit soort kleuren is er veel nuancering nodig en mogelijk.

Het belangrijkste is om met de kinderen het onderwerp concreet te maken: dé herfst, dé lente zijn dus ongeschikt. Ze zijn veel te complex en te abstract. Voor alternatieve suggesties zie hieronder bij het onderwerp begeleiding. Deze opdracht heeft vier onderdelen, er zijn dus nogal wat mogelijkheden. De meest eenvoudige manier is te kiezen voor het seizoen waarin de les plaats vindt. Het is echter ook zeer goed mogelijk dat elk kind vier tekeningen

maakt. Dat een kind in de winter een tekening maakt over de zomer lijkt vreemder dan het is. Immers bij heel veel onderwerpen doen we een beroep op fantasie en voorstellingsvermogen, en het zich inleven in een bepaalde sfeer, zoals ook bij toneel, sprookjes en geschiedenis. Het is daarom heel goed om illustratiemateriaal te verzamelen.

De gekozen materialen en technieken hangen af van de gekozen interpretatie van het onderwerp.

Begeleiding

I.p.v. het verloop van één les te schetsen doen we meerdere suggesties.

Lente: – De kinderen schilderen op een wit vel papier in passende kleur een ondergrond (bijv. een gevarieerd licht blauw) met een brede kwast. Vervolgens schilderen ze daarover met een fijn penseel één bloesemtak, van dichtbij bekeken en mooi uitgewerkt. Als illustratiemateriaal kunnen recente foto's en bijv. Japanse prenten gebruikt worden.

– Aan één wonderlijke boom zitten vijf verschillende soorten (en kleuren) bloesems. Techniek: tamponnerend, toetsjes zetten met een niet te dikke Lyonse penseel. Illustratiemateriaal: reproducties van impressionistische schilderijen.

– Een grote zee van bloesems; alle bloesems lopen in elkaar over; losstaande bomen zie je niet. Enkele boomgaarden schuin van boven bekeken.

Werkwijze: zgn. stippeltechniek met oliepastelkrijt.

Zomer: – Uit reisgidsen e.d. zoeken de kinderen zonnige zomerfoto's. Met behulp van een strook uit zo'n foto wordt dit gegeven van een nieuwe maar passende omgeving voorzien. (Werkwijze zie *Compositie I* blz. 30.)

– De leerkracht beschrijft in geuren en kleuren (!) een reproductie van een zomers landschap (bijv. een impressionistisch schilderij). De kinderen krijgen de plaat niet te zien en schilderen wat zij zich voorstellen bij die beschrijving.

Herfst: – Mooie herfstbladeren zoeken; elk kind plakt enkele halve bladeren (in de lengte doorknippen) op het papier. De ontbrekende helften worden er exact bijgemaakt.

– Rubbing m.b.v. bladeren (kan eventueel ook met groene). Het accent ligt helemaal op de kleur, want vorm en textuur krijg je cadeau! Onderwerp bijv. bosgrond.

– Voor de klas staat een prachtig herfstboekje van takken in allerlei rode, bruine en gele tinten. De kinderen tekenen niet zozeer de vormen na, maar proberen met vele vlekjes de kleurenpracht weer te geven.

Winter: – Binnen is het gezellig warm, buiten ligt er sneeuw. We schilderen een kijkje door het raam dat uitziet op de tuin. Daarin staan bijvoorbeeld een sneeuwman en een voederhuisje.

– Er hangt een zware, donkergrijze sneeuwlucht boven de polder. Het is de omgekeerde wereld. De aarde is nu licht, de lucht donker. Op de voorgrond schilderen we enkele wilgen met sneeuw tussen de takken.

– De eenzame schaatser, de elfstedentocht, barre omstandigheden. Sneeuw, veel lucht, rietkraag. We moeten de houding van de schaatser eerst apart onderzoeken met behulp van foto's. Ook kunnen we zelf proberen de houding te imiteren.
